

Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej – ćwiczenia
mgr Marta Pytka (m.pytka@pedagogium.edu.pl)

Przewidywane treści na kolejne zajęcia:

1. Zajęcia organizacyjne – omówienie problematyki; podział na zespoły – wybór tematów; podanie bibliografii; omówienie wymagań i warunków zaliczenia przedmiotu.

2. Modele edukacji integracyjnej.

- regulacje prawne kształcenia specjalnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005); zadania nauczyciela;
- formy kształcenia specjalnego (szkoły specjalne, klasy specjalne przy szkołach masowych, klasy i szkoły integracyjne, kształcenie indywidualne...),
- czym jest integracja,
- rola szkoły w integracji; współpraca z rodzicami;

Literatura obowiązkowa:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych;

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania;

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2001r. w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, oraz szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania;

- Sękowska Z., Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej, Wyd. WSPS, Wwa 1998, s. 25 - 58

- Dykciak W. /red./, Pedagogika specjalna, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1998, s. 324 - 334

- Wyczesany J., Kukułka A., Idea integracji w nowych strukturach edukacyjnych – szanse i zagrożenia, w: „Dylematy pedagogiki specjalnej”, /red./Rakowska A., Baran J., Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2000, s. 66 - 72

- Múhlpachr P., Integracja a system kształcenia, w: „Dylematy pedagogiki specjalnej”, /red./Rakowska A., Baran J., Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2000, s.18 - 24.

Literatura dodatkowa:

- Pytka L., Myślenie „integracyjne” i jego implikacje w pedagogice specjalnej, w: *Opieka - Wychowanie - Terapia 1(45)*, 2001, s. 22 - 28

- Pytka M., Impresje pedagoga wspomagającego, w: *Pedagog - jednej czy wielu dróg, część 3*, /red./ Klim - Klimaszewska A, Zacharuk T., Siedlce 2005.

3. Metody pracy z dzieckiem niepełnosprawnym.

A) kinezjologia edukacyjna Dennisona

- założenia metody, na czym ona polega,
- zastosowanie,
- rodzaje ćwiczeń (z przykładami)

Literatura:

- materiały własne z kursu na kinezjologa 1. stopnia – ksero w dziekanacie (teczka),
- praca zbiorowa „Twórcza kinezjologia w praktyce”, Wyd. KINED, Wwa 2002.

B) metoda ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne

- założenia,
- zakres zastosowań, wykorzystanie w procesie rewalidacji i integracji dzieci niepełnosprawnych;
- przykłady ćwiczeń

Literatura obowiązkowa:

- Bogdanowicz M., Kisiel B., Przasnysza M., Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka, WSiP, Wwa 1992 (lub ewentualnie: Sherborne W., Metoda ruchu rozwijającego)

Literatura dodatkowa:

- Tarasiewicz G., Wpływ metody Weroniki Sherborne na kształtowanie postaw rodziców dzieci niepełnosprawnych, w: *Szkoła Specjalna, tom LVII, #3 (191), 1997.*

C) metoda ośrodków pracy

- geneza, założenia
- zastosowanie,
- przykłady zajęć

Literatura:

- Doroszevska J., Pedagogika specjalna, tom I, Wrocław 1989, s. 645 - 669
- Grzegorzewska M., Wybór pism, Wwa 1964.

4. Wczesna diagnoza i terapia dziecka:

- postępowanie terapeutyczne z dzieckiem niepełnosprawnym – zagadnienia ogólne

Literatura:

- Dykcik W. /red./, Pedagogika specjalna, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1998, s. 75 - 81

a) niesłyszącego (FILM)+

- czynniki warunkujące rozwój mowy dziecka z uszkodzonym słuchem [*Logopedia. Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki.*, Opole 2001, s. 514]
- mowa dziecka z uszkodzonym słuchem [*Logopedia. Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki.*, Opole 2001, s. 515 - 517 + trening słuchowy]
- rola wczesnej diagnozy i terapii [Eckert U. /red./ *Wybrane zagadnienia z surdopedagogiki*, Wyd. WSPS 1998, s. 268 - 279], charakter postępowania terapeutycznego - zadania [Zaleski T., *Opóźnienia w rozwoju mowy (wczesna reedukacja- s. 44 - 52, język migowy, fonogesty)*, Doroszevska s. 383 - 388], potrzeby rewalidacyjne dzieci niedosłyszących [Doroszevska s. 437 - 441]
- rewalidacja dzieci z uszkodzeniem słuchu [Doroszevska s. 370 - 374]
- formy opieki nad dzieckiem niesłyszącym, różne formy edukacji [Eckert]
- rola rodziców w procesie terapeutycznym.

Literatura obowiązkowa:

- Eckert U. /red./ *Wybrane zagadnienia z surdopedagogiki*, Wyd. WSPS 1998
- *Logopedia. Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki.*, Opole 2001
- Sękowska Z., Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej, Wyd. WSPS, Wwa 1998
- Dykcik W. /red./, Pedagogika specjalna, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1998, s. 149 - 158
- Doroszevska J., Pedagogika specjalna, tom II, Ossolineum 1989 s. 304 - 447

Literatura dodatkowa:

- Zalewska M., Psychologiczne aspekty stwierdzenia głuchoty u dziecka, w: Rola J. /red./ *Wybrane problemy psychologicznej diagnozy zaburzeń rozwoju dzieci*, Wyd. WSPS 1998, s. 177.
- Zaleski T., *Opóźnienia w rozwoju mowy*, PZWL 2002.

b) niewidomego

- rozróżnienie form dysfunkcji wzroku (krótkie przypomnienie) – [Sękowska, s. 100 – 103]
- konsekwencje poznawcze, społeczne utraty wzroku, wpływa na orientację przestrzenną (krótko) [Doroszevska s. 194 – 203]
- regulacyjno – kompensacyjne mechanizmy niewidomych [Doroszevska s. 215 – 226]
- rehabilitacja pedagogiczna [Sękowska, s. 119 – 127], **rewalidacja** [Doroszevska 251 – 256, 293 – 295]
- pismo punktowe Braille'a- krótkie omówienie zasad, aspekt czytelnictwa, komputeryzacji, itd. [Sękowska, s. 131 – 133]
- uwarunkowania efektywności rehabilitacji [Sękowska, s. 146 – 154].

Literatura:

- Sękowska Z., Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej, Wyd. WSPS, Wwa 1998
- Dykcik W. /red./, Pedagogika specjalna, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1998,
- Doroszevska J., Pedagogika specjalna, tom I, Wrocław 1988

Literatura dodatkowa:

- Zaorska M., Wczesna rewalidacja dziecka ze złożonymi zaburzeniami słuchu i wzroku szansą na integrację, w: *Dylematy pedagogiki specjalnej*, /red./ Rakowska A., Baran J., Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2000

5. Współczesna pedagogika a problem:

A) dzieci z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD)

- czym jest ADHD
- przyczyny
- obraz zaburzeń (grupy objawów)
- trudności w szkole
- pomoc, praca z dzieckiem nadpobudliwym (metody postępowania)

Literatura:

- Wolańczyk T., Kołakowski A., Skotnicka M., Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci. Prawie wszystko, co chcielibyście wiedzieć, Wyd. BiFolium, Lublin 1999.

B) Dzieci zdolnego

- co to znaczy „dziecko zdolne”?, cechy wyróżniające [Sękowska, s. 354 – 356]
- sposoby pracy z dzieckiem zdolnym [Dykcik, s. 297 – 303]
- wybrane formy kształcenia uczniów zdolnych [Sękowska, s. 358 – 365]

Literatura:

- Sękowska Z., Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej, Wyd. WSPS, Wwa 1998
- Dykcik W. /red./, Pedagogika specjalna, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1998
- Borzym I., Uczniowie zdolni, PWN 1979

C) dzieci z dysleksją, dysgrafią, itd.

- czym są te zaburzenia [Bogdanowicz 815 – 817], definicje [Bogdanowicz 821 – 823], rozpoznanie [Bogdanowicz 825]
- jakie inne formy zaburzeń „dys-„ są dziś diagnozowane?
- symptomy ryzyka [Bogdanowicz 832 – 836], przyczyny dysgrafii... [Bogdanowicz 839 – 843]
- praca z dzieckiem dysgraficznym, dyslektycznym... [Bogdanowicz 851 – 854], „dekalog” postępowania [Bogdanowicz 856-857].

Literatura:

- Bogdanowicz M., Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu – dysleksja rozwojowa, w: - *Logopedia. Pytania i odpowiedzi .Podręcznik akademicki.*, Opole 2001

6. Logopedia:

A) prawidłowy rozwój mowy:

- fazy rozwoju mowy dziecka, charakterystyka każdego z okresów; ogólny zarys kolejności pojawiania się głosek;

-

Literatura:

- Vasta R., Marshall M. H., Miller S. A., Psychologia dziecka, WSiP, Wwa 1995, rozdział 11
- Emiluta – Rozya D., Mierzejewska H., Atys. P., Badania przesiewowe do wykrywania zaburzeń rozwoju mowy u dzieci dwu-, cztero- i sześciolletnich, Wyd. WSPS, Wwa 1995
- Emiluta – Rozya D., Wspomaganie rozwoju mowy dzieci w wieku przedszkolnym, CMPP Wwa 94, s. 9 – 15
- Demel G., Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola, WSiP 1998

B) dyslalia (zaburzenia artykulacji)

- czym jest dyslalia, co oznacza ten termin, inne nazwy [*Logopedia...*, s. 439; *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*]
- rodzaje dyslalii – anatomiczna, funkcjonalna,
- przyczyny powstawania wad wymowy (anatomiczne, funkcjonalne, środowiskowe)
- krótko o każdej z wad: sygmatyzm (seplenienie), rotacyzm (reranie) – jakie inne jeszcze wady wyróżnia się w obrębie dyslalii? (np. lambdacyzm, kappacyzm, gammacyzm...)

Literatura:

- *Logopedia. Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki.*, Opole 2001
- /red./ Pilch T., *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*

C) jąkanie (niepłynność mówienia)

- czym jest jąkanie, zespół objawów
- przyczyny jąkania
- terapia – różne propozycje i rodzaje terapii

Literatura obowiązkowa:

- *Logopedia. Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki.*, Opole 2001, s. 462 - 476
- Tarkowski Z., *Jąkanie*, PWN, 2001

Literatura dodatkowa:

- Bochniarz A., *Nie tylko o jąkanii*, Oficyna Wyd. Vocatio, Wwa 1997
- Balejko A., *Porozmawiajmy o jąkanii się. Odpowiedzi na listy*, Wyd. Logopedyczne, Białystok 1999
- /red./ Balejko A., *Diagnoza i terapia osób jąkających się*, Białystok 1997.

UWAGA!!! Zachęcam do korzystania z „Encyklopedii pedagogicznej XXI wieku” (red. T. Pilch) przy opracowywaniu wszystkich tematów! Nie widnieje ona w literaturze, mimo to zawiera wiele przydatnych haseł!

Przygotowała: mgr Marta Pytka